

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2017 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Ś. w Ł. X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – I Oddziału w Ł. z dnia 4 lutego 2016 roku sprostowaną postanowieniem z dnia 19 lipca 2017 roku pozbawiającą R. A. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 22 marca 2007 roku do 28 maja 2007 roku i zobowiązującą wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 7.732,52 złotych, na którą składa się należność główna w wysokości 3.765,16 złotych oraz odsetki w kwocie 3.967,36 złotych i ustalił, że R. A. przysługiwało prawo do zasiłku chorobowego we wskazanym okresie i że R. A. nie ma obowiązku zwrotu tego zasiłku wraz z odsetkami w łącznej kwocie 3.967,36 złotych.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

Wnioskodawca R. A. począwszy od 19 kwietnia 2005 roku zatrudniony był w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł..

W związku z niezdolnością do pracy organ rentowy wypłacił wnioskodawcy zasiłek chorobowy za okres od 22 marca 2007 roku do 28 maja 2007 roku.

Na podstawie tak dokonanych ustaleń Sąd Rejonowy uznał, że zaskarżona decyzja wymagała zmiany.

Wskazał, że zgodnie z art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U Nr 2013 poz.1442 ze zmianami) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

W myśl art. 84 ust. 3 powołanej ustawy nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata.

Sąd meriti wskazał, że zgodnie z wyrokiem TK z dnia 5.07.2016 r., P 131/15, opublikowanym dnia 16.08.2016 r. (Dz.U. poz. 1247), powołany ostatnio przepis art. 84 ust. 3 w zakresie, w jakim dopuszcza wydanie decyzji nakazującej zwrot nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego, bez względu na upływ czasu od daty wypłaty tego świadczenia został uznany za niezgodny z art. 2 Konstytucji RP.

Podniósł, że dotychczasowe przepisy ustanawiały jedynie okres, za który organ rentowy może żądać zwrotu nienależnie pobranych świadczeń od osoby, która to świadczenie pobrała, tj. 3 lata wstecz od ostatniej wypłaty (pobrania) świadczenia, nie przewidywały natomiast okresu, po upływie którego Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ma możliwości żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Wprawdzie z art.84 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, jednakże bieg powyższego terminu rozpoczyna się dopiero od dnia uprawomocnienia się decyzji ustalającej te należności.

Z uwagi na fakt, iż osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, musi liczyć się, z koniecznością jego zwrotu oraz wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego dokonano nowelizacji ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, polegającej na dodaniu do art. 84 ust. 7a regulującego instytucję przedawnienia w zakresie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w ten sposób, że decyzja zobowiązująca do zwrotu kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie może być wydana później niż w terminie 5 lat od ostatniego dnia okresu, za który pobrano nienależne świadczenie. Rozwiązanie to ma charakter komplementarny w stosunku do obecnie obowiązującej regulacji, która przewiduje, że należności z tytułu nienależnie

pobranymi świadczeniami ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia uprawomocnienia się decyzji ustalającej te należności.

Sąd I instancji uznał, że zgodnie przepisami ustawy z dnia 6 października 2016 roku o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1921) dodano w art. 84 ostatnio powołanej ustawy ustęp 7a w brzmieniu " W przypadku osoby, która nienależnie pobrała świadczenie, decyzji, o której mowa w ust. 7, nie wydaje się później niż w terminie 5 lat od ostatniego dnia okresu, za który pobrano nienależne świadczenie". Ustawa weszła w życie w dniu 14 grudnia 2016 roku. Jednocześnie na mocy przepisu przejściowego postanowiono, iż art. 84 ust. 7a dodany ustawą z dnia 6 października 2016 roku stosuje się do rozpoznania odwołań od decyzji ustalających kwoty nienależnie pobranymi świadczeń oraz kwoty odsetek i kosztów upomnienia wniesionych i nierozpatrzone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zmieniającej.

Sąd ten wskazał, że nowa regulacja ma zastosowanie do rozpoznawania odwołań od decyzji ustalających kwoty nienależnie pobranymi świadczeń oraz kwot odsetek i kosztów upomnienia, wniesionych i nierozpatrzone przed dniem wejścia w życie powołanej ustawy, to jest przed dniem 14 grudnia 2016 roku.

Z uwagi na to, iż zaskarżona decyzja zobowiązująca wnioskodawcę R. A. do zwrotu kwoty nienależnie pobranymi świadczeń z ubezpieczeń społecznych wydana została w dniu 4 lutego 2016 roku i obejmuje świadczenia z ubezpieczenia społecznego z okresu od dnia 22 marca 2007 roku do 28 maja 2007 roku, to wydana została później niż 5 letni okres od ostatniego okresu, za który pobrano nienależne świadczenie.

Sąd wobec brzmienia art. 84 ust.7 a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U Nr 2013 poz.1442 ze zmianami) w związku z art. 2 ust. 3 ustawy dnia 6 października 2016 r o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1921) na podstawie art. 477 14 § 2 k.p.c orzekł jak w sentencji wyroku.

Powyższy wyrok – w zakresie ustalenia, że wnioskodawcy przysługuje prawo do zasiłku chorobowego za sporny okres – apelacją wniesioną w dniu 17 marca 2017 roku zaskarżył organ rentowy, zarzucając naruszenie:

- art.17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;

-art.84 ust.7a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych

poprzez niewłaściwe ich zastosowanie i przyznanie wnioskodawcy prawa do zasiłku chorobowego za okresy wskazane w wyroku.

Wskazując na te zarzuty apelujący wniósł o:

- zmianę wyroku i oddalenie odwołania od zaskarżonej decyzji w zakresie w jakim ustala ona brak prawa do zasiłku chorobowego za sporny okres (22.03.2007r. – 28.05.2007r.) albo

- uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, skutkując uchynieniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy w żądanym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Rację ma bowiem apelujący twierdząc, że Sąd ten nie rozważał merytorycznie sprawy w zakresie ustalenia, że wnioskodawcy przysługuje prawo do zasiłku chorobowego za sporny okres.

Jak wynika z ustaleń poczynionych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, Sąd ten ustalił jedynie fakt zatrudnienia wnioskodawcy w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. oraz fakt wypłaty za sporny okres

od 22 marca 2007 roku do 28 maja 2007 roku zasiłku chorobowego, zaś ocena prawna ograniczona została jedynie do przepisu art.84 ust.7a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, z pominięciem przepisu art.17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, stanowiącego podstawę stwierdzenia przez organ rentowy braku prawa wnioskodawcy do zasiłku chorobowego za sporny okres.

W przedmiotowej sprawie brak jest więc jakichkolwiek ustaleń i ich oceny prawnej w zakresie wykonywania przez wnioskodawcę pracy zarobkowej w okresie stwierdzonej orzeczeniem lekarskim niezdolności do pracy od 22 marca 2007 roku do 28 maja 2007 roku, która to okoliczność stanowiła podstawę pozbawienia ubezpieczonego przez organ rentowy prawa do zasiłku chorobowego za ten okres.

Słuszne jest twierdzenie zawarte w apelacji, że brak prawa organu rentowego do wydania decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia nie pozbawia go prawa do wydania po upływie 5 lat decyzji stwierdzającej brak prawa do świadczenia. Świadczenie to po upływie 5 lat nie przestaje być bowiem świadczeniem nienależnym, odpada jedynie możliwość wyegzekwowania należności z tytułu jego pobrania.

Uznać zatem należy, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał w skarżonym zakresie istoty sprawy, bowiem nie ustalił podstawy faktycznej, a co za tym idzie – podstawy prawnej.

Materiał dowodowy zgromadzony przez organ rentowy nie może być natomiast w żadnej mierze oceniony przez Sąd Okręgowy, ponieważ wymagałoby to poczynienia kluczowych ustaleń po raz pierwszy w instancji odwoławczej.

W takiej sytuacji uzasadnione jest uchylenie orzeczenia ze względu na respektowanie uprawnień stron (uczestników) wynikających z zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNC 2013, nr 5, poz. 68 i z dnia 23 września 2016 r., II CZ 73/16, niepublikowane, z dnia 8 marca 2017 r., IV CZ 130/16, opubl. L.).

Przyjęcie w tej sytuacji powinności wydania przez Sąd drugiej instancji orzeczenia co do meritum prowadziłyby do zamknięcia całego postępowania dowodowego wraz z oceną prawną realnie w ramach jednej instancji.

Dlatego też Sąd Okręgowy na podstawie art.386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy winien ocenić czy wnioskodawca faktycznie wykonywał w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową na terenie Irlandii.

W tym celu winien odnieść się do dokumentacji pozyskanej przez organ rentowy – fax z dnia 9 lipca 2013 roku pochodzący od D. of S. P. w Irlandii, będący odpowiedzią na zapytanie skierowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – I Oddział w Ł. z dnia 25 czerwca 2013 roku (k 11-13 akt ZUS) – jako dowodów istotnych w zakresie powyższego ustalenia i ocenić go w świetle przesłuchania wnioskodawcy stwierdzającego okoliczności przeciwne.

Tak dokonane ustalenia i ocena dowodów stanowić mogą dopiero podstawę stwierdzenia czy zaskarżona decyzja w zakresie ustalenia braku prawa do zasiłku chorobowego ubezpieczonego jest prawidłowa czy też wymaga zmiany.

Przewodniczący: Sędziowie: